

EDITURA PARALELA 45

Redactare: Daniel Mitran
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Laurențiu Midvichi

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cea mai frumoasă iubire a lui Don Juan : antologia nuvelor franceze de dragoste din secolul al XIX-lea / antolog., trad. și note de Octavian Soviany. - Pitești : Paralela 45, 2018
ISBN 978-973-47-2745-2
I. Soviany, Octavian (antolog. ; trad.)
821.133.1

CEA MAI FRUMOASĂ IUBIRE A LUI DON JUAN

*Antologia nuvelor franceze de dragoste
din secolul al XIX-lea*

Antologie, traducere din limba franceză și note de
Octavian Soviany

Editura Paralela 45

Cuprins

<i>Inès de Las Sierras</i> [Charles Nodier]	7
<i>Familia Cenci</i> [Stendhal (Henri Beyle)]	75
<i>Laurette sau Pecetea roșie</i> [Alfred de Vigny]	111
<i>Un episod din timpul Terorii</i> [Honoré de Balzac]	143
<i>Dulapul de acaju</i> [Alexandre Dumas]	165
<i>Venus din Ille</i> [Prosper Mérimée]	183
<i>Émilie</i> [Gérard de Nerval]	217
<i>Cea mai frumoasă iubire a lui Don Juan</i> [Jules-Amédée Barbey D'Aurevilly]	243
<i>Istoria unui mierloi alb</i> [Alfred de Musset]	269
<i>Moartea îndrăgostită</i> [Théophile Gautier]	301

Charles Nodier (1780 - 1844)

Excentricul și fantastul Charles Nodier a fost una dintre cele mai fascinante personalități ale romantismului francez. Nuvela *Inès de Las Sierras*, publicată în 1837, este una dintre scrierile sale de maturitate, în care autorul se dovedește un adevărat maestru al narațiunii gotice, cu castele bântuite, stafii și răsturnări de situație spectaculoase.

Inès de Las Sierras

I

— Nu vrei să ne spui o poveste cu stafii? – întrebă Anastase.

— Nimic mai la îndemână – am răspuns eu –, căci am fost martorul celei mai ciudate vedenii despre care s-ar putea vorbi, de la Samuel încoace; dar nu este o poveste, este o întâmplare adevărată.

— Așa! – murmură substitutul, strângându-și buzele. Oare în ziua de astăzi mai crede cineva în asemenea bazaconii?

— Ai crede poate și dumneata cu aceeași tărie ca și mine – i-am replicat eu – dacă ai fi fost în locul meu.

Eudoxie își apropie fotoliul de mine și eu începui:

Era în ultimele zile ale anului 1819. Eram pe atunci căpitan de dragoni, aflat cu garnizoana la Girona, în departamentul Ter. Colonelul meu a găsit de cuviință să mă trimită pentru o remontă la Barcelona, unde se ținea, a doua zi de Crăciun, un târg de cai vestit în toată Catalonia, și mi-a pus la dispoziție pentru sarcina asta doi locotenenți din regiment, pe nume Sergy și Boutraix, care erau prietenii mei. Dați-mi voie, vă rog, să vă vorbesc un moment despre ei, căci amănuntele legate de caracterul lor, pe care o să vi le înfățișez, nu sunt câtuși de puțin inutile pentru continuarea istoriei mele.

Sergy era unul dintre acei tineri ofițeri ieșiți de pe băncile școlii care au de învins anumite rețineri, ba chiar anumite antipatii pentru a fi bine văzuți printre camarazi. A reușit în scurt timp. Chipul său era încântător, manierele – distinse, spiritul – viu și strălucitor, bravura – dovedită fără tăgadă. Nu exista exercițiu militar în care să nu exceleze, artă pentru care să nu aibă gust și simțire, deși alcătuirea lui nervoasă și delicată îl făcea mai sensibil la farmecul muzicii. Un instrument mânuit de niște degete pricepute, dar mai ales o voce frumoasă îl umpleau de un entuziasm care uneori se manifesta prin strigăte și prin lacrimi. Când era vorba despre un glas de femeie și se mai întâmpla și ca femeia aceea să fie frumoasă, trăirile sale erau duse până la delir. Asta mă făcea să mă îngrijorez adesea pentru mintea lui. Vă puteți dați seama ușor că inima lui Sergy era deschisă mereu pentru dragoste și că era aproape tot timpul căzut pradă uneia dintre acele pasiuni violente de care pare să depindă viața unui bărbat; dar tocmai surplusul său de sensibilitate îl ferea de excese. Ceea ce-i trebuia acestui suflet înflăcărat era un suflet la fel de înflăcărat ca al lui, de care să se alătore și cu care să se contopească, dar, deși i se părea că îl vede peste tot, nu îl întâlnise până atunci de fapt nicăieri. Astfel încât idolul din ajun, rămas fără puterea lui de seducție, nu mai era a doua zi decât o femeie obișnuită, iar cel mai îndrăgostit dintre îndrăgostiți se dovedea și cel mai schimbător. În asemenea momente de decepție, când se prăbușea de la înălțimea iluziilor sale la mărturia umilitoare a realității, el avea obiceiul să spună că obiectul necunoscut al dorințelor și speranțelor sale nu se găsea pe pământ, dar îl mai căuta încă, fie și cu riscul de a se înșela, așa cum i se întâmplase de mii de ori. Ultima amăgire a lui Sergy fusese stârnită de o micuță cântăreață, destul de mediocră, atașată de trupa lui Bascara care tocmai părăsise Girona. Vreme de două zile, această virtuoză ocupase zonele cele mai înalte ale Olimpului. Dar n-a fost nevoie decât de două zile ca să fie coborâtă în rândul

Stendhal (Henri Beyle) (1783 - 1842)

Considerat de istoricii literari drept unul dintre întemeietorii realismului, Stendhal n-a fost totuși lipsit de gustul romanticilor pentru situațiile și personajele excepționale, pe care le-a descoperit în vechile manuscrise italiene din timpul Renașterii ce i-au inspirat volumul de nuvele *Cronici italiene*, publicat sub acest titlu (găsit de executorul său testamentar) postum, în 1855. Scriitorul tratează în acest volum subiecte romantice cu mijloacele prozatorului realist, în bine-cunoscutul său stil auster, lipsit de floricele retorice. *Familia Cenci* este istoria tenebroasă a unui paricid, care a cunoscut multiple valorificări literare, de la P.B. Shelley la Antonin Artaud.

Familia Cenci

Don Juan al lui Molière e galant, fără îndoială, dar înainte de toate, e om de societate; înainte să se lase în voia aplecării irezistibile care îl poartă către femeile atrăgătoare, el ține să se conformeze unui anumit model ideal și vrea să fie bărbatul care ar putea fi admirat cu prisosință la curtea unui tânăr rege spiritual și galant.

Don Juan al lui Mozart este deja mai apropiat de natură și, mai puțin francez, se gândește mai puțin la opiniile altora; el nu mai ține cont înainte de toate de acel „pospai“ la care se referea baronul de Foeneste al lui D'Aubigné. Nu ne-au rămas de la acest Don Juan italian decât două portrete ce îl înfățișează așa cum trebuie să fi arătat el în țara asta frumoasă, în secolul al XVI-lea, la începutul civilizației renașteriste.

Între cele două portrete e unul pe care nu pot în niciun chip să-l fac cunoscut, secolul nostru este prea pudibond. Și în legătură cu asta trebuie să ne amintim acea vorbă mare pe care am auzit-o repetată de atâtea ori la lord Byron: „The age of cant.“ Această ipocrizie atât de plictisitoare, dar care nu înșală pe nimeni, are imensul avantaj că le dă mereu câte ceva de vorbit proștilor; ei se scandalizează ori de câte ori cineva a îndrăznit să spună cutare lucru sau a îndrăznit să rădă de cutare altul etc. Dezavantajul ei este că restrânge la infinit domeniul istoriei.

Dacă cititorul are bunăvoința să mi-o permită, o să-i înfățișez, cu toată umilința, o notiță istorică despre al doilea Don Juan, cel despre care este voie să se vorbească în 1837; numele lui era Francesco Cenci.

Un Don Juan nu este posibil în absența ipocriziei; Don Juan a fost un efect fără cauză al Antichității; atunci religia era o sârbătoare, îndemna oamenii la plăcere și cum ar fi putut să condamne niște ființe care își găseau într-o anumită plăcere singura preocupare? Doar conducătorii vorbeau despre abținere; ei interziceau însă doar lucrurile care dăunau patriei, adică binelui general și nu ceea ce i-ar fi putut dăuna individului.

Fiecare bărbat căruia îi plăceau femeile și avea bani putea fi un Don Juan la Atena, nimeni nu i-o lua în nume de rău; și nimeni nu susținea că această viață este o vale a plângerii și că suferința reprezintă un merit.

Nu cred că Don Juanul atenian ar fi putut ajunge la crimă la fel de repede ca Don Juanul din monarhiile moderne; o mare parte din plăcerea acestuia din urmă e să sfideze opinia comună și a început-o în tinerețe închipuindu-și că sfidează de unul singur ipocrizia.

Să violezi legile, să tragi un foc de pușcă într-un meșter de acoperișuri și să-l faci să intre în panică în vârful clădirii nu era oare, în timpul lui Ludovic al XV-lea, cea mai bună dovadă că trăiești în societatea prințului, că ești foarte de bonton și că îți bați joc de judecători? Iar a-și bate joc de judecători nu este oare primul pas, prima bravură a oricărui Don Juan începător?

La noi, femeile nu prea mai sunt la modă, iar din pricina asta Don Juanii sunt rari; dar, atâția câți sunt, ei încep întotdeauna prin a căuta plăcerile naturale, făcându-și un titlu de glorie din a sfida ceea ce socotesc idei nefundamentate pe rațiune în religia contemporanilor lor. Doar mai târziu, doar atunci când începe să se pervertească, Don Juan descoperă o plăcere rafinată în a sfida ideile ce i se par lui însuși juste și rezonabile.